

Tegen misbruiken van trusts en kartels moet worden gewaakt. Staatstoezicht op het Bankbedrijf.

X. Militaire vraagstuk.

Zij verwerpt den oorlog als middel tot beslechting van internationale geschillen.

Zich stellende tegenover elken oorlog en oorlogstoerusting en strevende naar internationale ontwapening, ziet zij in den eisch van nationale ontwapening de meest voor de hand liggende consequentie van dit streven.

Zij keert zich tegen iederen vorm van dienstdwang voor hen, die zich in hun geweten bezwaard achten en eischt, dat voor dezulken geen strafmaatregelen, van welken aard ook, worden toegepast.

Zij spreekt zich uit voor verlichte internationale arbitrage en rechtspraak door instanties onder gezag van den Volkenbond, welks werk gesteund moet worden, voor zoover het inderdaad bedoelt het recht te stellen in plaats van het geweld.

Zij eischt afschaffing van de geheime diplomatie als in strijd met de democratische gedachte, een gevaar voor den vrede en buiten de volkeren om over hun lot beslissend.

De politie wordt nimmer voor militaire doeleinden gebruikt.

XI. Koloniale politiek.

Zij erkent de gelijkwaardigheid der blanke en gekleurde rassen en het zelfbeschikkingsrecht der naties.

De koloniale politiek moet ten doel hebben de Indonesische en West-Indische volken op een hooger peil van geestelijke en stoffelijke ontwikkeling te brengen, hen tot zelfstandigheid op te voeden. Op grond daarvan eischt zij, dat in de allereerste plaats de geestelijke en sociale belangen der Inlandsche bevolking richtsnoer zijn van alle maatregelen der regeering ten opzichte harer koloniale politiek.

Het onderwijs worde eveneens aan dit deel dienstbaar gemaakt en moet daarom zoodanig zijn ingericht, dat het zich ten nauwste zal aanpassen bij den aard en de ontwikkelingsmogelijkheden der bevolking.

De Regeering erkenne de groote waarde der Zendig op religieus, cultureel en ethisch gebied.

Voor West-Indië bevordere de Regeering de krachtige ontwikkeling dier economische mogelijkheden, welke het welvaartspeil der bevolking in al haar geleidingen kunnen verhoogen.

XII. Financiën en belastingen.

Zij eischt als algemeene grondslag voor de door den Staat te heffen belastingen, dat hierbij rekening wordt gehouden met de draagkracht der burgers, dus ook met de grootte van het gezin.

Een sterk progressieve Inkomstenbelasting moet worden geheven, waarbij rekening wordt gehouden met de meerdere draagkracht, die

voortvloeit uit inkomen uit vermogen, en waarbij inkomen, noodig voor noodzakelijk levensonderhoud, niet wordt belast.

De inkomstenbelasting moet een sterk progressief karakter vertoonen: de Vermogensbelasting, die gehandhaafd blijve, evenzeer.

Op de Successiebelasting en de heffing op Schenkingen behalve die ten algemeenen nutte zijn, worde eveneens een sterk progressief tarief toegepast; een belangrijk deel van de opbrengst behoort voor productieve doeleinden te worden gebezigd.

De eerste levensbehoeften mogen niet door indirecte belastingen op een prijsniveau worden gebracht, dat de eigenlijke productiekosten belangrijk overtreft, doch moeten van alle heffingen vrij zijn.

NEDERLANDSCHE CHRISTELIJKE ARBEIDERS PARTIJ.

Partij-resolutie.

De Nederlandsche Christelijke Arbeiderspartij, in Algemeene Vergadering bijeen op Zaterdag 24 September 1932, in het gebouw voor Christelijk Sociale Belangen te Utrecht; constateerende, dat de regeeringsperiode der extra parlementaire kabinetten, opgetreden sinds 1925, geleid heeft tot sterke achteruitgang van het verantwoordelijkheidsgevoel voor den gang van 's lands zaken bij de diverse Kamerfractie's en bij de leiding der verschillende politieke partijen en tot ongewenschte uitbreiding der ministerieele machtspositie, welke toestand geheel in strijd is met goede parlementaire zede:

vaststellende dat de verantwoordelijkheid voor dezen toestand ligt bij de drie groote partijen der rechterzijde, die elk voor zich bij een extra-parlementaire regeering meer baat zagen voor het behoud hunner machtspositie dan in de vorming van een door de feiten geboden kleinere coalitie, die dan als parlementaire oppositie op gezonde wijze principieel stelling had behooren te nemen tegen de onverantwoordelijke actie om den gewonen parlementairen regeeringsvorm onmogelijk te maken;

vaststellende dat hierdoor een periode ontstaat van vrijwel machteloosheid in practische en principieele wetgevende arbeid;

daarbij constateerende dat door cumulatie van ambten en functie's en eenzijdigheid bij benoeming gebruikt wordt de machtspositie der met de extra-parlementaire kabinetten „bevrinde" partijen te versterken;

constateerende dat deze periode van extra-parlementaire-regeeringen samenvalt met een periode van economisch beleid waarbij de belangen van de economisch zwakken slecht worden gediend en de sociale wetgeving zoo goed als stil heeft gestaan, terwijl datgene wat op dit gebied tot stand werd gebracht zich kenmerkt door halfheid en inconsequentie;

constateerende in deze politieke verhoudingen, waar in de eerste plaats het partijbelang op den voorgrond wordt gesteld en eerst daarna het landsbelang in aanmerking wordt genomen, een merkwaardige overeenkomst met de opvattingen in het moderne bedrijfsleven waarbij in de eerste

plaats de belangen van ondernemer en aandeelhouders gelden, wat in de economie op een crisis uitgelopen is ;

zich onder deze politieke en economische verhouding ernstig ongerust makende over het lot van arbeiders, ambtenaren en werkloze arbeiders, alsmede over de behandeling van duizenden arbeiders in de werkverschaffing ;

bij dit alles waarnemende dat de gemeentebesturen in de uitvoering van regeringsmaatregelen in zake werkverschaffing en crisissteun zich zoo willekeurig gedragen en op kleiner schaal even extra parlementair handelen als de landsregeering op haar terrein ;

zich daarbij stellende op den grondslag der Christelijke beginselen volgens het Woord Gods en mitsdien verwerpende alle klassestrijd ;

besluit met alle krachten te streven naar rechtstreekschen invloed van het Christelijk-sociaal beginsel in de volksvertegenwoordiging, in Staten en Raden ;

roept daartoe alle sociaal denkende Christenen op, zich bij haar aan te sluiten en mede te werken tot herstel der normale verhoudingen in het bestuur des lands, gezondmaking onzer economische verhoudingen en uitbreiding der sociale wetgeving.

Politiek program.

I. *Zondagsrust.* Krachtige bevordering der Zondagsrust, waarvoor de Zondagswet worde herzien. Alle niet-noodzakelijke arbeid in publieke diensten, fabrieken en werkplaatsen, kantoren, worde herzien. De diensten van de openbare middelen van vervoer worden op Zondag zooveel mogelijk beperkt.

II. *Onderwijs.* Uitbreiding van den leerplicht tot het 14de jaar. Handhaving en doorvoering van de gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs waar dit maar mogelijk is. Bevordering van het Nijverheidsonderwijs. Ruime beschikbaarstelling van beurzen voor kinderen uit de arbeiderskringen, die den aanleg voor hogere studie bezitten.

III. *Bioscoopgevaar.* Nauwkeurige filmkeuring, waardoor het bioscoopgevaar tot het uiterst minimum blijve beperkt ; bijzondere aandacht worde geschonken aan films voor jeugdige personen.

IV. *Bestrijding van het Alcoholisme.* Invoering van Plaatselijke Keuze en beperking van den verkoop van drank in het algemeen.

V. *Economische maatregelen.* Productief werk voor werkloozen tegen contractloon. Wettelijke steunregeling. Krachtige bevordering der welvaartspolitiek, o.a. door het in exploitatie brengen van hulpbronnen in eigen land en in de koloniën ; het aanleggen van wegen, bouwen van bruggen, kanalisatie, enz. Indien het particulier initiatief in gebreke blijft, worde overgegaan tot exploitatie door de Overheid.

Het economisch werk van den Volkenbond worde krachtig gesteund,

als middel om het handelsverkeer in normale banen te houden en den vrede te bevorderen.

VI. *Woningbouw.* Bevordering van den arbeiderswoningbouw, indien noodig met steun van overheidswege.

VII. *Regeling en bescherming van den Arbeid.* Wijziging van de Wet op het arbeidscontract. Bindendverklaring der collectieve arbeidsovereenkomst. Bevordering der bedrijfsorganisatie. Bevordering der rechtspositie der arbeiders. Medezeggenschap in de bedrijven.

VIII. *Wettelijke arbeidersbescherming.* Algemeene doorvoering van de bepalingen der Arbeidswet 1919, ook voor arbeiders buiten fabrieken en werkplaatsen.

Wijziging der Arbeidswet, waardoor alle verplegingsinrichtingen onder deze wet vallen. Medewerking aan een Landbouw-arbeidswet, met verbod van loonarbeid voor kinderen beneden 14 jaar. Wettelijke regeling van de rechtsverhouding van den handelsreiziger en handelsagent. Zoo veel mogelijk beperking van den loonarbeid der gehuwde vrouw.

Wettelijke regeling, en, voor zooveel mogelijk, afschaffing van de huisindustrie.

Instelling van loonraden ter vaststelling van minimum-loonen voor die bedrijven, waarvoor dit noodzakelijk mocht blijken.

IX. *Sociale verzekering.* Invoering der Ziektewet-Talma, premie geheel voor rekening van het bedrijf : uitkeering minstens 80 procent van het loon. Herziening van de loonklasse-indeeling der Invaliditeitswet, waarbij de premien zoodanig worden verhoogd, dat de daarop bij vollen verzekeringsduur berekende rente minstens in gelijke verhouding komen te staan, als de thans bepaalde rente in verhouding staat tot den loonstandaard van 1913. Invoering van Staatspensioen.

X. *Overheid als werkgeefster.* Wettelijke regeling en verbetering van de rechtspositie van het personeel in openbaren en semi-openbaren dienst.

Herziening en verbetering der pensioenregelingen. Handhaving van bij collectief contract vastgestelde arbeidsvoorwaarden verplichtend gesteld bij het gunnen van werken in openbaren dienst.

XI. Krachtige houding tegen *militair machtsoverwicht.*

XII. *Belastingen.* Zeer sterk doorgevoerde progressieve belastingheffing.

MIDDENPARTIJ VOOR STAD EN LAND. *)

Program.

1. Verhooging van het welvaartspeil der bevolking, vooral ook door het wegnemen van alle belemmeringen, welke den bloei van handel en

*) Deze partij is inmiddels opgelost in de Alg. Dem. Unie.